

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 92/04-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránaya a Štefana Ogurčáka na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2004 prerokoval prijatú sťažnosť A. K., bytom S. B., zastúpenej advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 262/2002 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo A. K. na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 262/2002 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. marca 2004 doručená sťažnosť (na výzvu ústavného súdu doplnená podaním z 12. marca 2004) A. K., bytom S. B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní o návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vedenom pod sp. zn. 4 C 262/2002.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 92/04-17 z 20. mája 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť namietajúcu porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 262/2002 na ďalšie konanie.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, vyjadreniami sp. zn. Spr. 5/04-ÚS z 13. apríla 2004 a sp. zn. 5/04-St' z 30. júna 2004 a sťažovateľka, zastúpená svojím právnym zástupcom, stanoviskami zo 4. mája 2004 a zo 16. júla 2004.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 262/2002 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

1. Návrhom podaným okresnému súdu 19. decembra 1991 sa A. B. z K. a Š. S. z P. U. (ďalej len „navrhovateľka č. 2“) dožadovali proti 34 odporcom (sťažovateľka vystupovala v konaní ako odporca č. 3) určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (vec bola na okresnom súde vedená pod sp. zn. 4 C 191/92).

Okresný súd rozsudkom č. k. 4 C 191/92-62 z 11. septembra 1992 určil, že predmetné nehnuteľnosti patria v polovici navrhovateľke č. 2 a v polovici do dedičstva po nebohom V. B.

Na základe odvolania sťažovateľky (zo 14. januára 1993) Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 10 Co 290/93-81 z 24. februára 1993 prvostupňový rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd po vykonanom doplňujúcom dokazovaní rozsudkom č. k. 4 C 191/92 - 141 zo 6. septembra 1994 opäť rozhodol tak, že polovica nehnuteľností patrí navrhovateľke č. 2 a polovica do dedičstva po nebohom V. B.

Aj tento rozsudok napadla sťažovateľka odvolaním (24. októbra 1994).

Krajský súd rozsudkom č. k. 10 Co 1212/95-180 z 24. mája 1995 potvrdil rozsudok okresného súdu.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla sťažovateľka dovolaním doručeným okresnému súdu 10. júla 1995.

2. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bolo dovolanie predložené 3. novembra 1995. Dovolanie bolo vrátené okresnému súdu 18. marca 1996 ako predčasne predložené. Druhostupňový rozsudok ešte nebol právoplatný, lebo nebol doručený dedičom po odporkyňi č. 1, ďalej bolo potrebné aktualizovať splnomocnenia (vo veci už vystupovalo 51 odporcov) a správne vypočítať poplatok za dovolanie. V priebehu čakania na ukončenie dedičského konania po nebohej odporkyňi č. 1 zomrel aj odporca

č. 14. Okresný súd 26. júla 2001 opätovne predložil súdny spis sp. zn. 4 C 191/92 najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 Cdo 28/01 z 26. marca 2002 rozsudok krajského súdu z 24. mája 1995 č. k. 10 Co 1212/95-180 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd okrem iného uviedol: „... Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý konal ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) prejednal vec bez pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmal nad rámec vyplývajúci z prvej vety ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p., lebo z úradnej povinnosti prihliadol na vadu konania spočívajúcu v tom, že v konaní vystupovala účastníčka, ktorá stratila spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 237 písm. b/ O. s. p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Z obsahu spisu vyplýva, že odporkyňa F. B. (pôvodne označená ako odporkyňa 1/) zomrela 27. apríla 1995. Napriek tejto skutočnosti odvolací súd vec prejednal a rozhodol 24. mája 1995. Ide o taký nedostatok podmienok konania, ktorý má za následok vydanie zmätočného rozhodnutia, ktoré treba zrušiť. ...

... Keďže zomrel aj A. B. (v rozsudku odvolacieho súdu označený ako odporca 2/), treba zistiť, či vyššie vymenovaní dedičia po ňom sú osoby totožné s odporcami 47/, 48/, 49/ a 50/ uvedenými v záhlaví tohto rozhodnutia dovolacieho súdu. So zreteľom na skutočnosť, že po vynesení rozsudku odvolacieho súdu (24. 1. 1997) zomrel aj J. K. (označený v rozsudku odvolacieho súdu ako odporca 14/, treba zistiť, či dedičia po ňom – T. K., A. K., E. G., M. K. a M. S. (č. l. 223 spisu) – sú osoby totožné s odporcami 42/, 43/, 44/, 45 a 46/ uvedenými v záhlaví tohto rozhodnutia dovolacieho súdu. Až po tomto zistení bude možné náležite upraviť okruh účastníkov konania a vo veci opätovne rozhodnúť, pričom v novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d O. s. p.).“

3. Súdny spis sp. zn. 4 C 191/92 bol 12 apríla 2002 vrátený okresnému súdu (bola mu pridelená nová sp. zn. 4 C 262/2002) a 20. júna 2002 zaslaný krajskému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd uznesením sp. zn. 15 Co 1406/02 z 25. júna 2002 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súdny spis bol doručený okresnému súdu 8. augusta 2002.

4. Po vyžiadaní si (23. januára 2003) 36 exemplárov rozhodnutia krajského súdu (doručených 3. februára 2003) okresný súd od 7. februára 2003 začal s doručovaním rozhodnutia najvyššieho súdu účastníkom konania. V priebehu doručovania okresný súd zistil, že zomrela navrhovateľka č. 2, splnomocnenec odporcov A. Č. a odporcovia č. 15, č. 17 a č. 19.

Okresný súd 3. júla 2003 oznámil právnenmu zástupcovi sťažovateľky, že „... vo veci koná. Boli vyžiadané správy od Obecného úradu Pusté Úľany, Obecného úradu Radôstka, od Mestského úradu Kysucké Nové Mesto, od Mestského úradu Čadca a Obecného úradu Dolné Hámre. Po dôjdení uvedených správ bude vytýčený termín pojednávania“.

V období od 12. do 25. septembra 2003 okresný súd zabezpečoval predloženie úmrtných listov z príslušných miest a 21. novembra 2003 požiadal Okresný súd Žiar nad Hronom a Okresný súd Nové Zámky o zapožičanie dedičských spisov.

Právnenmu zástupcovi sťažovateľky na jeho urgenciu, aby pokračoval v konaní, z 23. októbra 2003 okresný súd oznámil 29. októbra 2003, že zisťuje dedičov po nebohých A. K., navrhovateľke č. 2, A. Č., V. K., F. K. a K. K.. Až po zistení dedičov a rozšírení návrhu o nich bude možné pokračovať v konaní.

Dňa 21. novembra 2003 boli pripojené dedičské spisy po nebohej F. K. a K. K.

Dňa 28. novembra 2003 bolo okresnému súdu zaslané na vedomie uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom o zastavení dedičského konania po nebohom A. K. (nezanechal majetok) a 12. decembra 2003 mu bol doručený oznam z Okresného súdu Nové Zámky o postúpení dožiadania miestne príslušnému Okresnému súdu Galanta (posledné bydlisko navrhovateľky č. 2).

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 23. februára 2004 bola predmetná vec pridelená inému sudcovi (senát 13 C JUDr. K.) z dôvodu odchodu doterajšej sudkyne do dôchodku.

V mesiacoch marec a máj 2004 zisťoval okresný súd okruh dedičov (oznam notárky z 13. mája 2004 – 5 detí po nebohej A. Č.; oznam notárky z 19. mája 2004 – 5 detí a manželka po nebohom V. K.).

Okresný súd 14. júna 2004 vyzval zistených dedičov, aby oznámili, či majú záujem vstúpiť do konania.

Súdny spis sp. zn. 4 C 262/2002 bol 7. júla 2004 predložený ústavnému súdu na nahliadnutie.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“.

2. V petite sťažnosti sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, prikázal okresnému súdu, aby „*konal bez prietáhov*“, priznal jej „*primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk*“ a úhradu trov jej právneho zastúpenia.

Sťažovateľka uviedla, že „*Od doručenia uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 co 1406/02 zo dňa 25. 06. 2002 Okresný súd v Čadci vo veci nekoná a meritórne nerozhodol*“.

3.1. Predsedníčka okresného súdu v už citovanom vyjadrení z 13. apríla 2004 k prijateľnosti sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) vykonala chronologický výpočet jednotlivých úkonov súdu v predmetnom konaní v období od 25. júna 2002 doteraz a zároveň uviedla: „*Nesúhlasím, že súd v období od 25. 6. 2002 sa v konaní dopustil prieťahov. Právnomu zástupcovi sťažovateľky súd prípismi zo dňa 3. 7. 2003 a 29. 10. 2003 oznamuje dôvod, prečo nie je možné vytyčiť pojednávanie, že sú viacerí odporcovia nebohí a súd vzhľadom k tomu, že sa jedná o vlastnícku vec, musí konať s ich právnymi nástupcami a zisťuje okruh účastníkov.*

Je pozoruhodné, že napriek uvedeným oznámeniam súdu právny zástupca sťažovateľky v konaní je nečinný, v záujme urýchlenia konania doposiaľ potrebné údaje pre súdne konanie nezisťuje. Aktívny prístup účastníka v konaní, zvlášť keď je zastúpený advokátom, má napomôcť tiež rýchlosti pri vedení konania. V súdnom spise okrem dvoch písomných urgencií (na ktoré súd odpovedal), neevidujem doposiaľ od 25. 6. 2002 žiadne kvalifikované procesné podanie, ktoré by malo napomôcť vedeniu súdneho konania.“

3.2. Právny zástupca v stanovisku k tomuto vyjadreniu zo 4. mája 2004 uviedol: „*Je zrejmé, že Okresný súd v Čadci vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho sporu od roku 1992 nevenoval veci náležitú pozornosť po zrušení veci Najvyšším súdom SR 1 Cdo 28/01.*

Okresný súd podľa nášho názoru konal nesústredene a s prieťahmi, pretože procesný úkon, ktorý bol vykonaný 22. 03. 2004 spočívajúci v postupe na odstránenie väd návrhu, výzvou pre navrhovateľa, mal vykonať už v 08. 08. 2002 po návrate spisu z KS Banská Bystrica, keď uznesením KS B. Bystrica 15 Co 1406/02 z 25. 06. 2002 bol rozsudok OS Čadca 4 C 191/92 zo 6. 9. 1994 zrušený a v tomto rozhodnutí krajského súdu odvolací súd upozornil okresný súd, že je potrebné označiť okruh účastníkov konania. Preto tento úkon mohol byť vykonaný hneď po návrate spisu z KS Banská Bystrica.

Pokiaľ v ďalšom sledovanom období od 07. 02. 2003 do 03. 07. 2003 bola sudkyňa dva mesiace PN, resp. 8 dní absolvovala kúpeľnú liečbu, v tomto období išlo taktiež

o prietahy v konaní, nakoľko bol dostatočný časový priestor, aby bol vykonaný procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci.

Vzhľadom na vek sťažovateľky, na dĺžku celého konania, t. j. od roku 1992 a v náväznosti na predošlú dĺžku konania, postup súdu od 05. 06. 2002 ku dňu podania sťažnosti 04. 03. 2004 vykazuje znaky porušenia základného práva A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a sťažnosť je dôvodná.“

4. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení z 30. júna 2004 ku vecnej stránke prijatej sťažnosti uviedla: „- *V prejednávanej veci sa jedná o skutkovo ako aj právne zložitú vec, predmetom konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Náročnosť veci vidím nielen z hľadiska skutkovo právneho ale aj z hľadiska procesného. Na strane žalovanej totiž súd koná ako s účastníkmi konania so všetkými pozemnoknižnými spoluvlastníkmi, u viacerých účastníkov súd procesný výsluch vykonal prostredníctvom dožiadaných súdov, viackrát v dôsledku úmrtia účastníkov súd bol nútený okruh účastníkov upresňovať. V tomto smere boli uplatnené aj rozšírené návrhy o okruh dedičov po neb. účastníkoch.*

- *Správanie sa súdu: Okresný súd v Čadci rozhodol prvýkrát rozsudkom zo dňa 11. 9. 1992 – rozsudok bol zrušený uznesením Krajského súdu Banská Bystrica z 24. 2. 1993, druhýkrát rozhodol rozsudkom zo 6. 9. 1994, potvrdený rozsudkom KS Banská Bystrica zo dňa 24. 5. 1995. Dovolanie bolo podané 10. 7. 1995. Najvyšší súd SR vrátil spis na doplnenie a vykonanie procesných úkonov i s pokynmi o spôsobe a rozsahu doplnenia. Pripúšťam, že uplynula dlhá doba do opätovného predloženia spisu na Najvyšší súd SR Bratislava, t. j. spis bol predložený na rozhodnutie o podanom dovolaní až 26. 7. 2002. I napriek tomu konštatujem, že prvostupňový súd nečinný nebol, nakoľko od 19. 3. 1996 do 26. 7. 2001 vykonal všetky procesné úkony podľa pokynov NS SR Bratislava. Výkon procesných postupov súdu bol značne sťažený v dôsledku úmrtia účastníkov, zisťovania okruhu dedičov v náväznosti na doručovanie. V tomto smere za uvedené obdobie súdu zo strany sťažovateľa v záujme urýchlenia konania neboli oznámené žiadne procesne významné skutočnosti. Prietahy subjektívneho rázu za uvedené obdobie som nezistila.*

- *Správanie sa účastníkov – v tomto smere zotrvávam na obsahu doteraz predložených písomných vyjadrení.“*

4.1. Právny zástupca stanoviskom zo 16. júla 2004 reagoval na uvedené vyjadrenie okresného súdu nasledovne: „*Ako sme už uviedli v predchádzajúcom vyjadrení zo dňa 4. 5. 2004 k podaniu Okresného súdu v Čadci je zrejmé, že Okresný súd v Čadci nekoná bez prieskumov, o čom svedčí dĺžka celého konania, ktoré sa vedie od roku 1992. Vo veci nebolo doposiaľ vydané právoplatné rozhodnutie.*

Právna zložitosť prejednávanej veci nezbavuje súd zodpovednosti za prieskumy v konaní, ktoré sú zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie, neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariadovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie.

Neobstojí tvrdenie, že výkon procesných postupov súdu bol značne sťažený v dôsledku úmrtia účastníkov, zisťovania okruhu dedičov v náväznosti na doručovanie. Už zo samotného návrhu na začatie konania vyplývalo, že ide o účastníkov konania, ktorí sú starší, preto sa dalo predpokladať, že v priebehu konania môže nastať situácia, že niektorý z nich zomrie. To však nie je dôvod na predlžovanie konania a nerozhodnutie vo veci samej. Z tohto dôvodu nebol postup súdu značne sťažený, tak ako tvrdí vo svojom vyjadrení Okresný súd v Čadci. V zmysle OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšiu prejednaná a rozhodnutá. Súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Nie sťažovateľka, ale súd zodpovedá za to, aby konanie prebiehalo v zmysle zákonných ustanovení a bez prieskumov. Nebolo povinnosťou sťažovateľky, aby oznamovala procesne významné skutočnosti v záujme urýchlenia konania, ak o nich nevedela. Túto povinnosť má súd, ten však tak nekoná.

Aj napriek mnohým urgenciám, ktoré smerovali k rýchlenu konania a jeho právoplatnému ukončeniu, sa vo veci dodnes meritórne nerozhodlo.“

5. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti vyslovil opakovane názor, podľa ktorého je účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (t. j. aj rozhodnutia všeobecných súdov). Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota.

6. Predmetom konania pred okresným súdom je návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, v ktorom vystupuje sťažovateľka v procesnom postavení odporcu v treťom rade z doteraz zistených vyše päťdesiatich účastníkov konania na strane odporcov.

7. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu. Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

7.1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Ako to je vyššie uvedené, predmetom konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 262/2002 je rozhodovanie o návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré podľa názoru ústavného súdu nepredstavuje právne zložitú (z hľadiska právnej úpravy a jej aplikácie), ale vzhľadom na okolnosti danej veci fakticky komplikovanú problematiku.

Neustále rozširovanie okruhu účastníkov konania spôsobené smrťou ich procesných predchodcov vyvolalo potrebu zisťovania ich indentifikácie, ktorá bola sťažená priebehom (a aj dĺžkou) jednotlivých dedičských konaní.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd kvalifikuje posudzovanú vec ako fakticky náročnú. Táto náročnosť podstatnou mierou vplývala na doterajšiu dĺžku konania, či už na jeho celkový priebeh, alebo len sťažovateľkou namietanú etapu.

7.2. Pri posudzovaní podľa kritéria „správanie sťažovateľky“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov mohlo dôjsť v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

7.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdením sťažovateľky, ale vychádzal z komplexného posúdenia priebehu predmetného súdneho konania s prihliadnutím na predmet sporu a jeho právnu úpravu.

Vychádzajúc z petitu sťažnosti, o najmä jej obsahu a už vyššie uvedených stanovísk právneho zástupcu sťažovateľky obdobie, v ktorom sa mal okresný súd dopustiť porušenia označeného základného práva, sťažovateľka označila spisovou značkou konania (4 C 262/2002), resp. obdobím, v ktorom sa konanie vedie od roku 2002 pod touto spisovou značkou („... od doručenia uznesenia krajského súdu... č. k. 15 Co 1406/02 zo dňa 25. 6. 2002 okresný súd... nekoná...“; „je zrejmé, že okresný súd... nevenoval veci náležitú pozornosť po zrušení veci Najvyšším súdom SR 1 Cdo 28/01...“; „... postup súdu od 05 .06. 2002 ku dňu podania sťažnosti 04. 03. 2004 vykazuje znaky porušenia základného práva...“). Ústavný súd preto zameral svoju pozornosť najmä na uvedené obdobie v činnosti okresného súdu s prihliadnutím aj na celkovú dĺžku predmetného konania.

Ako to z vyššie vykonaného chronologického prehľadu priebehu konania v predmetnej veci vyplýva (pozri II. časť odôvodnenia), okresný súd vo veci od jej nápadu v zásade plynulo konal a dvakrát meritórne rozhodol.

7.4. Pri posudzovaní postupu okresného súdu v konaní po vrátení veci z najvyššieho súdu (12. apríl 2002) prihliadol ústavný súd na rozsah uloženého mu doplnenia dokazovania rozsudkom najvyššieho súdu (a následne aj uznesením krajského súdu).

Ako to bolo už vyššie uvedené (pozri II. časť odôvodnenia tohto rozhodnutia – body 3, 4), okresný súd po vrátení mu spisu z najvyššieho súdu (12. apríl 2002) postúpil vec na ďalšie konanie krajskému súdu (20. jún 2002). Po rozhodnutí krajského súdu (25. jún

2002) a vrátení spisu okresnému súdu (8. august 2002) okresný súd zabezpečoval doručovanie rozhodnutí vyššie uvedených súdov účastníkom. Keďže v priebehu tohto doručovania okresný súd zistil, že zomreli ďalší účastníci konania (navrhovateľka č. 2, odporcovia č. 15, č. 17, č. 19), musel okrem povinností uložených mu rozhodnutiami súdov vyššieho stupňa zisťovať na príslušných miestach dedičov týchto nebohých osôb a takto postupne upresňovať okruh účastníkov konania, bez ktorého ustálenia nemohol a ani nemôže vo veci meritórne rozhodnúť.

Ako to bolo už vyššie uvedené (pozri bod 7.1), toto upresňovanie okruhu účastníkov konania (vyvolané objektívnou skutočnosťou – smrťou pôvodných účastníkov) významne prispelo k predĺženiu celkovej doby konania v predmetnej veci vo všetkých jeho etapách, no najmä v období po podaní dovolania (pozri bod 2 II. časti odôvodnenia) a po rozhodnutí najvyššieho súdu o ňom.

Vykonanie úkonov súvisiacich s postupným vysporiadaním sa s okruhom účastníkov konania spôsobilo síce významné predĺženie konania, avšak vzhľadom na to, že okresný súd aktívnym spôsobom vykonával procesné úkony regulujúce konanie pred ním a sám nespôsobil vlastným zavinením podstatné predlžovanie priebehu konania, nevyvolal jeho postup podľa názoru ústavného súdu následok vzniku zbytočných prietáhov v konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je potrebné zisťovanie dedičov po nebohých účastníkoch konania (ako aj zisťovanie miesta pobytu týchto dedičov a zisťovanie ich eventuálneho úmyslu vstúpiť do konania) považovať za činnosť súdu smerujúcu k rozhodnutiu vo veci samej. Preto dobu, počas ktorej súd účelne zisťoval tieto skutočnosti, ústavný súd nehodnotí ako dobu nečinnosti súdu (mutatis mutandis III. ÚS 62/01). Dobu potrebnú na vykonanie procesných úkonov, ktoré plynulo smerujú k odstráneniu právnej neistoty, nemožno hodnotiť ako zbytočné prietahy v konaní (III. ÚS 57/01).

Taktiež samotná doba necelých dvoch rokov, ktorá uplynula od vrátenia súdneho spisu z najvyššieho súdu (12. apríl 2002) do podania sťažnosti ústavnému súdu (8. marec 2004), vzhľadom na vyššie popísané okolnosti predmetného prípadu nie je podľa názoru

ústavného súdu takou dobou, ktorá by z hľadiska komplexného posúdenia veci odôvodňovala záver o neprimeranosti jej trvania, resp. o kvalifikovaní konania okresného súdu ako takého konania, ktorého dôsledkom by boli zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľkou namietanú nečinnosť súdu počas pracovnej neschopnosti zákonnej sudkyne vrátane doby jej kúpeľnej liečby (podľa tvrdenia sťažovateľky spolu v trvaní dvoch mesiacov a ôsmich dní v roku 2003) nepovažuje ústavný súd za prejav takej nečinnosti, ktorá odôvodňuje vyslovenie zbytočných prietahov v konaní. Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie sťažovateľkou označeného základného práva (napr. II. ÚS 21/01, I. ÚS 35/01).

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia práva na konanie bez zbytočných prietahov ústavný súd žiadala, aby svojím rozhodnutím okresnému súdu uložil povinnosť vo veci sp. zn. 4 C 262/2002 konať bez zbytočných prietahov, priznal jej zaplatenie 300 000 Sk z titulu primeraného finančného zadosťučinenia a náhradu trov jej právneho zastúpenia.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle odseku 4 citovaného ustanovenia môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Z uvedeného vyplýva, že oba výroky sú viazané na vyhovenie vo veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že základné právo, ktorého porušenie sťažovateľka namietala, porušené nebolo, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal.

K požiadavke sťažovateľky, aby jej boli uhradené trovy konania, ústavný súd uvádza, že v konaní pred ústavným súdom platí podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde zásada,

že účastník konania si uhradza trovy konania zo svojho. Výnimku z tejto zásady upravuje ustanovenie ods. 2 citovanej právnej normy, ktoré umožňuje ústavnému súdu v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nerozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, pretože bolo rozhodnuté, že jej základné právo nebolo porušené, teda nemala vo veci úspech.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2004